

Teorie války a její odraz ve vojenském umění

Cíle

- ❖ **Vysvětlit vztah politiky a války a některé přístupy k formulování teorie války.**
- ❖ **Nastítnit vliv teorie války na vojenské umění.**
- ❖ **Ukázat význam a obsah využívání zkušeností pro praktickou činnost velitelů a štábů.**

Členění přednášky

ÚVOD

1. **Teorie války – přístupy k řešení.**
2. **Teorie vojenského umění a využívání poznatků a zkušeností.**

ZÁVĚR

Zdroje a literatura

Základní

- Novotný, Karel. ***Základy vojenské vědy***. Vyškov: VVŠ PV, 2000. ISBN-80-7231-063-1. 190 S.
- Šedivý, Jiří. ***Válka: rámec pro analýzu***. Dostupné na <http://prg.xf.cz/kniha/kap7.htm> (14.6. 2011). 18 s.

Rozšiřující

- Clausewitz, Carl von. ***O válce***. Brno: Bonus A, 1996. ISBN 80-85914-27-1. 756 s.

TEORIE VÁLKY

zásadně ovlivňuje

TEORII VOJENSKÉHO UMĚNÍ

..... ale i naopak

..... obě teorie patří do vojenské vědy

Teorie války

..... velké množství **dílčích** teorií

..... žádná **komplexní**, velká, vyčerpávající teorie
popisující válku v celku

Definice války

..... neexistuje pouze jediná, všeobecně přijímaná definice

Možné přístupy k definici války:

- sociologický
- filosofický (politicko-filosofický)
- kvantitativní
- právní (mezinárodněprávní)

Definice války

..... Sociologická

- válka je vyhroceným a násilným projevem sociálního konfliktu
- základním nástrojem řešení konfliktů v hierarchicky organizované společnosti je politika
- konflikt může být vyřešen nenásilně, či **násilně - válkou**

Definice války

..... Politicko-filosofická*vycházející z díla Clausewitze „O válce“*

„Válka“.....

- akt násilí s cílem přinutit protivníka aby se podřídil naší vůli
- je pouze **pokračování politiky jinými prostředky**
 - ... politický záměr je účelem, válka je prostředkem...
 - ...prostředek si nikdy nelze odmyslit od účelu...

Definice války

..... Politicko-filosofická*vycházející z díla Clausewitze „O válce“*

„Válka“ tři tendence (zákony)

- slepý přirozený pud
 - volná duševní činnost
 - jen a jen rozum
- *vždy je ale určitým chameleonem*

Definice války

..... Kvantitativní.....

- Malý ozbrojený konflikt – ztráty více než 25 osob za rok, méně než 1000 osob za konflikt
- Střední ozbrojený konflikt. -ztráty více než 25 osob a méně než 1000 za rok, více než 1000 osob za konflikt
- Válka - nejméně 1000 obětí v každém roce konfliktu

Definice války

..... Mezinárodněprávní

Válka je výsadním právem státu vést.....

..... „ozbrojený boj za určité politické cíle zvláště k tomu vybranými a vycvičenými skupinami obyvatel, pomocí zvláštních nástrojů, určených speciálně k vedení tohoto boje“

Typologie válek

..... jedna všeobecně přijímaná typologie válek neexistuje

- nejčastější dělení podle
 - **prostoru**
 - **času**
 - **intenzity**
 - **metody**

Typologie válek

..... Prostor.....

Lokální války - teritoriálně úzce omezené ozbrojené konflikty

Regionální války - zachvacují celý region

Globální válka - přímo se účastní většina států světa

Centrum-periferie - koloniální a národně-osvobozovací války

Typologie válek

..... Čas

Krátké války - jedna či několika málo rozhodujících bitev,
do 1 roku

Vleklé války - dlouhodobé ozbrojené konflikty, několik let
či desetiletí

Typologie válek

..... Intenzita

Omezené války - vedeny pro dosažení omezených politických cílů

- ***systém válečného hospodářství – NE***
- ***mobilizace veškeré bojeschopné populace – NE***
- ***civilní obyvatelstvo zasaženo bojem – NE***

Totální války - vedeny ve snaze dosáhnout absolutního cíle

- ***mobilizace veškerého materiálního, lidského a morálního potenciálu***
- ***civilní obyvatelstvo se stává jedním z cílů vojenských úderů***

Typologie válek

..... Metoda

Pravidelná válka - splňuje parametry Clausewitzovy definice, obě strany uznávají právní a doktrinální zásady

Nepravidelná (neregulerní) válka - využívá slabší protivník v asymetrické situaci - v boji se silnější (nesouměřitelnou) stranou

Moderní a postmoderní války

Poslední moderní válkou - válka v Perském zálivu (1991)

- tečka za érou moderního válčení
- uplatnění doktríny spravedlivé války
- pravidelné armády, válečné právo
- drtivé vítězství Západu

**USA a jejich spojence nelze porazit v tradiční, moderně
pojímané otevřené válce, v přímém konfliktu a v rámci
symetrické strategie**

Moderní a postmoderní války

Poslední moderní válkou - válka v Perském zálivu (1991)

- tečka za érou moderního válčení
- uplatnění doktríny spravedlivé války
- pravidelné armády, válečné právo
- drtivé vítězství Západu

případný protivník Západu bude používat asymetrické strategie,
nekonvenční guerillové metody nepravidelné války a
teroristické akty

Moderní a postmoderní války

Postmoderní válka

- kombinace tradičních postupů **guerilly** plošného teroru, přerůstání v organizovanou genocidu
- nečiní rozdílů mezi vojenskou a civilní sférou
- běžná součást každodenního života, zbraň se pro část civilních obyvatel stává předmětem denní potřeby
- bez lineárních front, rozptýlená v prostoru jak geografickém, tak společenském
- **vraždění civilistů, často genocida, mnohdy s tzv. etnickým čištěním - nejen vedlejším produkt války, ale jeden z jejích základních nástrojů a zároveň cílů.**

Teorie vojenského umění

- je jádrem vojenské vědy

Vojenská věda – hlavní součásti

- základy (obecná teorie) vojenské vědy, **teorie války**
- **teorie vojenského umění**
- teorie výstavby armády
- teorie vojenského výcviku a výchovy
- teorie válečné ekonomiky a logistiky

**Poznatky a zkušenosti – nezastupitelné místo v
rozvoji vojenského umění**

Teorie vojenského umění – základní dělení:

- **teorie vojenské strategie**
- **teorie operačního umění**
- **teorie taktiky**

- **teorii velení vojskům a teorii zabezpečení a podpory
(součást všech tří složek vojenského umění)**

Teorie vojenského umění

Využívání poznatků a zkušeností

- nepřetržitý proces
- využitelnost pro zpracování normativů
- zvyšování vojensko-odborné úrovně velitelů a štábů
- historické analogie pro aktuální praxi

Využívat pozitivní poznatky a zkušenosti, vyvarovat se negativním.

Teorie vojenského umění

Využívání poznatků a zkušeností

- respektuje pravidla, postupy a metody
- jde o požadovanou dovednost vojáka z povolání
- vyžaduje zvládnutí způsobů skupinové práce

Teorie vojenského umění

Využívání poznatků a zkušeností

STUDIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V OPERACÍCH A TAKTICKÝCH
ČINNOSTECH

2 základní části:

1. **CHARAKTERISTIKA A ZAŘAZENÍ STUDOVANÉ OPERACE /
ČINNOSTI**
2. **VÝSLEDKY STUDIÍ OPERACE / ČINNOSTI**

Teorie vojenského umění

STUDIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V OPERACÍCH A TAKTICKÝCH ČINNOSTECH

1. CHARAKTERISTIKA A ZAŘAZENÍ STUDOVANÉ OPERACE / ČINNOSTI

Vymezení (pojmenování) operace / činnosti:

- *jaká operace / činnost je zkoumána;*
- *kým byla prováděna – rota, prapor, pluk, brigáda ...;*
- *o jaký druh bojové činnosti jde – útok, obrana*

Vojensko – politický rámec zkoumané operace / činnosti:

- *charakteristika války / zasazení sil;*
- *příčina konfliktu, zúčastněné strany a jejich cíle;*
- *doba trvání a celkové počty zúčastněných stran;*
- *ztráty v živé síle a v materiálu;*
- *vítěz / poražený, způsob ukončení konfliktu a dopady na mezinárodní scéně.*

Teorie vojenského umění

STUDIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V OPERACÍCH A TAKTICKÝCH ČINNOSTECH

2. VÝSLEDKY STUDIÍ OPERACE / ČINNOSTI

Složení zúčastněných stran a prostředí operace / činnosti:

- *počty* - osoby;
- technika;
- *technologie (přístup a využívání technologií);*
- *terén* - charakteristické rysy terénu a schopnosti vojsk v něm působit;
- *sociální prostředí operace / činnosti – vztah obyvatelstva k zúčastněným stranám.*
- **Úkoly zkoumaných stran:**
- *cíle (stanovené nadřízeným velitelem a velitelem zkoumaného prvku);*
- *zvolené způsoby realizace (záměry a zvolené taktiky velitelů).*

Teorie vojenského umění

STUDIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V OPERACÍCH A TAKTICKÝCH ČINNOSTECH

2. VÝSLEDKY STUDIÍ OPERACE / ČINNOSTI

Průběh operace / činnosti:

- *rozmach operace / činnosti (šířka, hloubka, tempo, doba);*
- *etapizace / fázování, je-li možné definovat;*
- *rozhodující činnosti a události ovlivňující průběh i konečný výsledek (na obou stranách).*

Rozhodující příčiny úspěchu / neúspěchu stran:

- *chyby a přednosti velitelů a zvolených způsobů i postupů činnosti (zvolené taktiky);*
- *chyby a přednosti vojsk (realizace záměru velitele taktikou);*
- *ztráty v osobách a technice;*
- *důsledky pro výsledek operace / činnosti nadřízeného velitele (případně pro celou válku).*

Teorie vojenského umění

STUDIE VOJENSKÉHO UMĚNÍ V OPERACÍCH A TAKTICKÝCH ČINNOSTECH

2. VÝSLEDKY STUDIÍ OPERACE / ČINNOSTI

Závěry pro uplatnění v teorii vojenského umění:

- *v taktice;*
- *ve velení a řízení.*

Využitelnost v soudobé teorii a praxi vojsk:

- *motivační;*
- *faktická.*

SHRNUTÍ:

Teorie války má odraz ve vojenském umění(v teorii strategie, teorii operačního umění, teorii taktiky).

Neexistuje jedna velká vyčerpávající teorie války, ale existuje nepřeborné množství dílčích teorií.

Je zřejmý posun do epochy postmoderních válek.

Studia válek, operací činností vojsk patří k dovednostem velitelů a štábů. Slouží rozvoji teorie i aktuální praxi.